

ZEN

jurnal | 2004-2010

Mircea Cărtărescu s-a născut pe 1 iunie 1956, în București. A absolvit Facultatea de Limba și Literatura Română a Universității din București în 1980. În prezent este conferențiar dr. în cadrul Facultății de Litere a Universității din București. Este poet, prozator, eseist, critic literar și publicist.

A publicat următoarele volume: *Faruri, vitrine, fotografii*, poeme, Cartea Românească, București, 1980; *Poeme de amor*, Cartea Românească, București, 1982; *Totul*, poeme, Cartea Românească, București, 1984; *Visul* (în edițiile următoare *Nostalgia*), povestiri, Cartea Românească, București, 1989; *Humanitas*, București, 1993; *Levantul*, poem epic, Cartea Românească, București, 1990; *Humanitas*, București, 1998; *Visul chimeric*, studiu critic, Litera, București, 1991; *Travesti*, roman, Humanitas, București, 1994; a devenit roman grafic în limba franceză; *Dragostea*, poeme, Humanitas, București, 1994; *Orbitor. Aripa stângă*, roman, Humanitas, București, 1996; *Dublu CD*, poeme, Humanitas, București, 1998; *Postmodernismul românesc*, studiu critic, Humanitas, București, 1999; *Jurnal I*, Humanitas, București, 2001; *Orbitor. Corpul*, roman, Humanitas, București, 2002; *Enciclopedia zmeilor*, carte pentru copii, Humanitas, București, 2002; *Pururi tânăr, înfășurat în pixeli*, publicistică, Humanitas, București, 2003; *Parfumul aspru al ficțiunii*, audiobook, Humanitas, București, 2003; *Plurivers* vol. I și II, poeme, Humanitas, București, 2003; *Cincizeci de sonete*, poeme, Brumar, Timișoara, 2003; *De ce iubim femeile*, povestiri și audiobook, Humanitas, București, 2004; *Baroane!*, Humanitas, București, 2005; *Jurnal II*, Humanitas, București, 2005; *Orbitor. Aripa dreaptă*, roman, Humanitas, București, 2007; *Dublu album*, Humanitas, București, 2009; *Nimic*, Humanitas, București, 2010; *Frumoasele străine*, povestiri, Humanitas, București, 2010. Traduceri în engleză, germană, italiană, franceză, suedeză, spaniolă, olandeză, polonă, portugheză, maghiară, ivrit, norvegiană, bulgară, slovenă.

Cărțile sale au fost premiate de Academia Română, Uniunea Scriitorilor din România și din Republica Moldova, Ministerul Culturii, ASPRO, Asociația Scriitorilor din București, Asociația Editorilor din România. Au fost nominalizate în Franța pentru premiile Médicis, Le meilleur livre étranger, Prix Union Latine. Romanul *Nostalgia* a primit în 2005 Premiul literar „Giuseppe Acerbi”, Castel Goffredo, Italia. De asemenea, autorul a primit în 2011 Premiul Internațional pentru literatură de la Vileniça.

mircea cărtărescu

ZEN

jurnal | 2004–2010

HUMANITAS
BUCUREȘTI

Redactor: Lidia Bodea
Coperta: Angela Rotaru
Tehnoredactor: Manuela Măxineanu
Corectori: Cristina Jelescu, Anca Lăcătuș
DTP: Corina Roncea

Tipărit la C.N.I. Coresi S.A.

© HUMANITAS, 2011

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
CĂRTĂRESCU, MIRCEA

Zen: jurnal 2004-2010 / Mircea Cărtărescu. – București:

Humanitas, 2011

ISBN 978-973-50-3000-1

821.135.1-94

EDITURA HUMANITAS

Piața Presei Libere 1, 013701 București, România

tel. 021/408 83 50, fax 021/408 83 51

www.humanitas.ro

Comenzi Carte prin poștă: tel./fax 021/311 23 30

C.P.C.E. – C.P. 14, București

e-mail: cpp@humanitas.ro

www.libhumanitas.ro

- *Ce este Zen? e întrebat un maestru al acestei căi.*
— *E viața de toate zilele, răspunde el.*

1 ian. Sunt somnolent, mă simt îngreunat și obtuz. Anul care s-a dus îmi stă în cârcă asemeni platoșelor de plumb purtate de ereticii dantești. Doar că platoșa mea e interioară, e chiar sistemul meu nervos distrus și-nnegrit de atâta viață chinuită. Inspirația nu poate trece prin plumb, trebuie (ar trebui) ca plumbul să devină cristal ca să pot începe o dată. Mi-ar trebui acum luni de zile de recuperare prin somno-terapie și lectură ca să ajung, cine știe când, la nivelul meu cel mai de jos.

Caietul de-acum (cred că singurul pe care-l încep chiar în prima zi a unui an) e cel dăruit mie de Gabriela, un foarte elegant produs suedez, legat între coperti tari, cu poza lui Strindberg pe ele. E mai tânăr ca mine – aproape toți sunt acum, de-acum, mai tineri ca mine – și e aproape prăbușit într-o rână. Are un breton ridicol, retezat cu foarfeca, ochi capii și răi, țoale de școlar. O mână salvatoare-i proptește totuși tâmpla, înfigându-i un deget pansiv în zona Broca. Foi moi, late și lungi în față (ce contrast cu pătratul optic, format mic, și cu hârtia chamois a caietului ăștia!), o călimară de cristal. Ca ea de limpede să-mi fie zisul sistem nervos cât timp voi scrie aici.

În jurul pozei cu Strindberg – mai remarc, evident, mustața lui ca niște nervi cranieni numerotați – totul e ultra-marin și supraimprimat cu un mss olograf. Scrisul lui seamănă

cu al meu, dar deloc cu el însuși. Primele foi din caiet sunt, cum se cuvine, negre-lucios, și la fel sunt și ultimele. Există și textura fină a unui semn de carte de mătase neagră. Caietul (meu) albastru. *The blue period of Le Douanier-Smith*. Ah, și chamois-ul (OK, de fapt o velină mai grea și mai fină la pipăit) e neliniat, ceea ce mă aruncă-napoi unde mi-e locul, în preistoria mea recentă din primii doi ani de facultate. Sunt de fapt acolo, și măcar dac-aș avea și prostia optimistă de atunci, arma dintotdeauna a junilor corupți.

Pe albul paginilor ăstora gălbui cade-o lumină incomparabil de frumoasă, venită de la singurul obiect metafizic din bucătărie: geamul pătrat prin care se vede cerul iernii. În rest, bucătărie mică și albă, zgomotul liftului, muzică din vecini, M.C. scriind pe un colț de masă, înfoclit în scurta albă a Ioanei și cu un fular ecosez înfășurat ca o basma pe cap. Altă arătare. Dar de pe aerisitor vine un curent cu miros de *snow* pe care M.C. nu se simte-n stare să-l înfrunte decât deghizat în eschimos. Fiindcă scrie pe a doua pagină din caiet, a trebuit să pună dedesubt, contrabalans pentru grosimea cotorului, ditamai cărțoiul, biblia lui alternativă din ultimii ani (cu care-și mângâie bătrânețele), *The Anatomy of Behavior*, deschisă la pagina 534, pe care se poate vedea un text complicat și subliniat pe două coloane, ca și Fig. 13.20 ce înfățișează o secțiune printr-un creier de șobolan în care se vede cum conectează neuronii dopaminergici în câțiva nuclei din aria tegumentală ventrală. Păi, conectează, ce să facă și ei? Dac-aș fi un neuron dopaminergic aș conecta și-aș secreta dopamină. Așa, conectez și scriu în caietul albastru, pe când în adâncimea vastelor mele apartamente mr. G. începe să protesteze în stilul lui inconfundabil ce se confundă cu al tuturor bleguților de (nici) 10 luni. Bye, deocamdată, deci.

2 ian. Stop cerebral complet. Ar fi trebuit să scriu un articol despre sex, amor și nu știu mai ce. Nu m-am putut apuca. Pe acoperișul de sticlă al balconului vin porumbei uzi și zgribuliți. Au o picătură în vârful ciocului, ca pensionarii de la cozi. Ca-n fiecare dimineață, am băut o cafea mare și groasă ca un sloi de smoală, care m-a adormit total, ironic și cu sclipiciuri paradoxale. Am visat morți. Cei mai apropiați morți ai mei. E de altfel osul mort al anului, când nu se-ntâmplă nici măcar nimic, nici plictiseala. Zaci fără memorie, fost autor de foste cărți.

Și nici măcar pretextul lipsei de condiții pentru scris n-o să-l mai am anu-ăsta (Dumnezeu știe cum m-a apărat el de disperarea totală), căci vom avea o bonă colentineancă la copil, așa că de la 10 dimineața la 6 seara voi putea citi și scrie aproape normal. Va fi în orice caz o situație nouă, dacă nu un progres. Doamne, un an de lectură și soledad... De reînvățare, reeducare în lagărul dulce al unui Macarenko livresc. Să nu ratez șansa asta, să mă refac, să mai mizez o dată. Poate că, în peisajul sinistru al câmpului de luptă, am fost localizat în revărsatul zorilor: uite, asta a mișcat puțin piciorul, chemați brancardierii. Și țuica mizeră turnată pe gât din cănița de tablă, și o clipă fulgerul ferăstrăului cu lama-nsângerată, presiunea brațelor care mă țin, amputarea fără anestezie, leșinul.

Am să-mi cumpăr drog granulat și-am să-ncep să secretez personaje și scene înecate-n morfină pură. Trebuie să reînceapă nebunia controlată, singura care nu e urâciune în ochii Domnului. Doar așa pot începe, cu primul pas, făcut la jumătate de metru în aer. Să încetez să gândesc ca un om. Să văd din nou cu ochi de muscă, să gândesc cu minte de păianjen. Să mă așez în ființa nemediată de simțuri, să *fiu* cartea mea, nu s-o gândesc sau s-o scriu. Nu se poate altfel.

8 ian. De azi încep preliminariile la O_3 , izotop ce se lasă cam mult așteptat. Știu, dacă preliminariile sunt pentru mine optzeci la sută din plăcere în sex, în scris le-am sărit sistematic și nu m-am agățat de ele decât ca pretext ca să amân intromisiunea în vaginul meu de hârtie. Când nu-mi place să frământ, toată ziua cern. Yet, de data asta, în iarna asta amară și cumplită, simt că, apropiindu-se ea funia de par, ar trebui să știu măcar vag ce urmează să închid din tot ce-am deschis (generos și inconștient) altădată. Ce simplu și exhilarating e să mergi în evantai, degete din care ies degete din care ies degete, și ce greu e să cobori de-a lungul degetelor, zgâriindu-te și oglindindu-te-n inele, ca să reconstitui mâna inițială. Am să-mi revăd jurnalul precedent de când reciteam O_1 și O_2 , și-o să fac o listă pe computer cu liniile de urmat, sperând să nu fac vreo greșală sau omisiune letală. De altfel, n-am terminat de recitat O_2 , cel puțin ultima parte, cu arestarea, e esențială, pentru că ea trebuie memorată cumva în volumul trei. Dacă n-oi fi acum mult prea obosit de o noapte de învelit și bibilit gabrielul de casă, ca și de o răceală tâmpită, aș fi creionat acum câteva *must*-uri pe care le am înainte (nu te speria, abundența asta de anglicisme nu vine din vreo tentație a high-brow-ului, nici a low-brow-ului autohton, ci e urmarea lecturilor mele exclusiv în engleză din ultima vreme, din care am aflat care sunt circuitele neurale responsabile de adăpat, iernat și pășunat). Rămâne pe altă dată, ca tot ce sunt și pot.

Când am citit ultima culegere de povestiri ale lui Garcia Márquez mi-a fost greu să-nțeleg o frază din prefață, în care scria că o carte de povestiri te scutește de chinuitoarea (sau agonizanta, nu-mi amintesc ce cuvânt alesese) decizie de a începe un roman. În acel moment scriam ușor și fericit, iar momentele de început nu le mai deciseseam eu de foarte multă vreme, pentru că, oarecum, „se decidea“ de la sine, nu mai

„agonizant“ decât era decizia de a scrie următoarele pagini, a doua zi. Scriam „distrat“, zburând pe deasupra textului meu, nu locuindu-l. Acum însă-mi zbârnâie-n creier zeci de circuite inhibitoare, și „chinuitor“ e un cuvânt eufemic pentru ce mi se-ntâmplă.

Citesc o carte luată la-ntâmplare dintr-un vraf, *Queer* de Burroughs, tradusă bizar începând de la titlu (*Pederast*, ceea ce cred eu că e din alt registru) și probabil plată ca o talpă cu platfus chiar și în original. Ca să nu te păcălească „queer-icitatea“ unei cărți cu povești de dragoste homosexuală, ajunge să-nlocuiești iubitul cu o iubită oarecare: atunci, ce-i minunat într-o parte ajunge minunat și-n cealaltă și ce-i de doi bani cu un vagin rămâne la fel și cu un rect. După operația asta Genet apare în adevărata lui vocație de telenovelist, iar Burroughs se dezvăluie ca diletant cu oarece sclipiri, geamăn pidosnic al pizdosnicului Miller (Humry).

Sunt bolnav, neras, cu țoalele pe mine flească de transpirație de la aspirină și de la dormitul îmbrăcat, afară-i atât de ger că nici nu mă gândesc să ies... Toată iarna am stat în casă, lăsând să pâlpâie zilele și noapțile pe lângă mine ca un stroboscop cu pas egal, care mi-a descompus fiecare gând și fiecare mișcare. Am fost o serie de diapozitive identice, aido-ma picturilor de sub patul artistului kafkian asaltat de fetițe.

10 ian. Noapte nedormită, nasul congestionat total, chinul de a respira pe gură, buze uscate și crăpate. Am început – și mă mai gândesc dacă o duc mai departe – *Fata cu cercel de perlă*, „revelația romanului anglo-american din 1999“, cum sună *blurb*-ul de pe ultima copertă. Ms. Tracy Chevalier a vândut un milion de exemplare din ea unor mediocri de teapa ei. Carte de subiect și „poveste“, despre care nu merită să scrii nici un rând. O temă corectă de premiantă literară (păi, Burroughs tot avea ceva glagorie-n cap și parigoric în vine, ce pula mea – vorba înțelepciunii orientale).

Flori de gheață și țurțuri groși peste geamurile balconului. De zile-ntregi n-am mai ieșit din casă.

Sunt două tipuri de schizofrenie, cu etiologii diferite. O schizofrenie cu simptome pozitive (halucinații, idei delirante) și una cu simptome negative – mutism, retragere socială, aplatizare afectivă. Par a fi chiar boli psihice diferite. Prima pare provocată de disfuncții ale neurotransmițătorilor (dopamină, histamine), a doua de distrugerea (probabil de natură virotică) a substanței cerebrale.

12 ian. John Cheever, Falconer.

Noaptea trecută, o stare foarte stranie. Emoție eviscerantă la vederea (viziuni perfect limpezi în semi-somn) unor peisaje total neutre: un drum cu pomi, niște blocuri... Un fel de rupere a relației între stimul și reacție emoțională. Înnebuneam de nostalgie și nefericire privind acea perindare de clișee.

Mi-e tot mai limpede – dar trebuie să-mi recitesc străvechile jurnale ca să fiu sigur de succesiunea faptelor – că anomaliile de funcționare a psihicului meu, și în primul rând manifestările epileptoide, dar poate și „vizitatorii“, poate, Dumnezeu știe, și poezia, și tot ce sunt se datorează cumplitei lovituri în tâmpla stângă de când jucam fotbal pe terenul înzăpezit din curtea atelierului de pe Tunari. Aveam cam 16 ani, curând urma să fac și pareza facială. Atunci am întors brusc capul și l-am izbit de un stâlp de metal (cel de care se leagă, vara, plasa de volei). Am rămas năucit de lovitură. A fost durerea cea mai acută de care-mi aduc aminte, din tot ce am trăit vreodată. Probabil că în lunile următoare s-a format, în zonele ultraimportante de-acolo – zonele limbajului – țesutul cicatricial care a declanșat epilepsia minoră de mai târziu. Cum jurnalul meu începe la 17 ani, aproape sigur nu cuprinde acel episod. Trebuie recitit însă, nu doar pentru asta.

13 ian. Zi rocambolescă. Relatarea (poate) mâine.

Un scriitor de mâna întâi dintr-o țară de mâna a șaptea nu poate aspira la o notorietate mai mare decât a unui scriitor de mâna a șaptea dintr-o țară de mâna întâi.

14 ian. De fapt, aproape că am uitat vânzoleala grotescă de ieri. Notez aici doar câteva fapte, căci CSVD nu e domeniul meu. După multe amânări și întâlniri ratate, în fine mă văd cu Elvin la tipografia Univers și-mi dă plicul sosit din Dania mâne-sii. Spre mirarea mea arăta cu totul altfel decât un plic de la o bancă, dar stereotipiile noastre nu ne lasă loc de gândire la-nghesuială, așa că l-am deschis, și mirarea mi-a devenit stupefacție (cu corolarul de stupiditate inclus în cuvânt). Plicul era pe numele meu, dar pe adresa revistei *Lettre* românească, totul scris cu pixul. Avea fereastră transparentă prin care se vedeau niște foi (multișoare la pipăit) și... o imagine a Giocondei. Straniu, e drept, dar poate că banca – de la care așteptam niște bani – mi-a pus în plic cine știe ce gadget, vreun calendar de anul nou sau mai știu eu ce. Pe plic era adăugat cu pixul: „Why don't you sneeze?“, ceea ce, în orbirea mea automatică, nu m-a deranjat prea mult. Ca și scociul îngălbenit și boțit cu care era lipit plicul. A fost ca-ntr-un vis în care știi că nu se poate să-l vezi pe X, pentru că a murit de câțiva ani, și totuși vorbești cu el și-l accepți așa cum e, fără ca mintea ta să simtă mai mult decât o ușoară dezorientare. Ușor dezorientat deci, am deschis plicul și-am scos ceea ce s-a dovedit un manuscris de câteva foi scris în engleză pe computer. Pe spatele lui scria cu roșu, de mâna, „Why don't you sneeze, Jane Doe?“. Jane Doe era tăiat cu o linie neagră și dedesubt scria, cu același negru, Mircea Cărtărescu. Atunci am avut un prim moment de vigilență. Mi-au venit imediat în minte poveștile cu antrax și scrisori-bombă. Am făcut fulgerător legătura: a strănuta presupune a inhala.

Ce dracu? De unde erau foile alea? Deja eram prea agitat ca să pot citi ceva din ele. Mi-am aruncat doar ochii: părea un fel de text literar, o povestire poate. De fapt, erau două manuscrise, cred, scrise cu caractere diferite și prinse cu o clemă. N-am avut curaj să le răsfoiesc: dacă emanau cine știe ce germeni? M-am gândit la vreun anarhist sau vreun nebun pur și simplu: a citit eseul meu din *Lettre* daneză și nu i-a plăcut ceva.

Imaginea Monei Lisa părea imprimată pe un pliculeț, și mi s-a părut că în el era ceva grosior și moale, poate o pulbere. M-am trezit brusc și mi-am dat seama că nu trebuia să deschid plicul. Am coborât scările în grabă, ținând scrisoarea cu vârful degetelor (trebuia să mă spăl urgent) și cu o mâncărime autosugestionată în nări, hotărât să scap de ea cât mai repede. O clipă mi-a trecut prin minte să o duc la poliție, dar mai urgent mi s-a părut atunci să rup contactul dintre mine și ea. Cum am ieșit pe Brezoianu, am traversat și-am aruncat plicul și manuscrisul la primul coș, de un galben imediat săritor în ochi. Am privit câteva clipe plicul, căzut în coș cu fața-n sus: numele meu se citea clar, dar n-am mai avut curaj să scot plicul și să-l rup. L-am lăsat așa, chiar în gura coșului, în văzul tuturor, și, din zăpăceală, am luat-o pe stradă în sens invers. După vreo sută de metri m-am întors și m-am uitat iar în coș: scrisoarea era acolo. Am plecat în grabă spre casă. În troleibuz am întors pe toate fețele povestea asta bizară. Ciudat e că nu mi-a fost nici o clipă teamă. Am mai primit scrisori absurde – remember seria Ada și Carmina –, dar niciodată din străinătate. Scrisoarea avea clar timbru de Danemarca, unde eu nu cunosc pe nimeni. Cine să facă efortul să-mi pună foi într-un plic, să-l expedieze, să o facă pe o adresă pe care a căutat-o o vreme etc.? Ce sens au toate astea? Eseul meu despre Europa era unul pur estetic, fără nimic ideologic în el. Nu putea stârni contra

mea nici o minte normală. Dacă nu era vorba de o agresiune, de ce să-mi trimită cineva un manuscris? Și ce era cu pliculețul acela, dacă era pliculeț? Și de ce strania frază cu strănutul?

Acasă i-am spus Ioanei toată povestea și ea nici n-a clipit. Mi-a spus imediat ce așteptam cumva de la ea și ce știam și eu că trebuie făcut: recuperat plicul din coș și mers cu el la poliție. Mi-am luat mănuși de lână ca să nu mai ating plicul cu degetele goale (spălate și ultraspălate, ca și fața) și am pornit amândoi la drum. Din fericire, eram foarte aproape de obiectiv. Amândoi eram într-o stare de stupeoare veselă. Ce aventură, Ițic, ce aventură! Mult mai surescitați decât cu adevărat conștienți de pericol. Așa se intră într-un film.

Am găsit scrisoarea la locul ei, neatinsă, și-am vârat-o într-o anvelopă de plastic: slabă izolare pentru potențialii germeni dinăuntru, căci doar am îndoit anvelopa la capăt. Cu un fel de mândrie prostească, am urcat din nou la dl Elvin, care făcea corecturi pe șpalturile revistei împreună cu ceilalți doi membri ai redacției, ca să-i spunem ce ni s-a-ntâmpnat. Consternare, păreri diverse, agitație... Coborâm și ne-ndreptăm hotărât spre Poliția mare de pe Calea Victoriei. Greșim intrarea, suntem îndrumați pe altă stradă – acolo unde se petrecuse încercarea de incendiere de la a nu știu câta mine-riadă, când cu „rebeliunea de tip legionar“ – dar nici acolo n-am avut noroc. Polițistul de la poartă s-a uitat la noi cu acel aer alb al omului din popor în fața cuiva care nu-i seamănă, nu e din aceeași lume. Nici bunăvoință, nici suspiciune, reacție greoaie de robot. Ne-a trimis la altul, un tip în costum, care a ascultat la fel de alb povestea mea cu „plicul suspect din Danemarca“ și cu „prafurile“. A pus mâna pe unul dintre acele telefoane de la poartă, plin, pe clape, de hârtiuțe scrise cu pixul, și a format mai multe numere de pomană. Pân-la urmă a deschis gura: „Să trăiți. E aici la poartă un... băiat, zice că a primit un plic cu prafuri, chestii,

socoteli...“ După care se-ntoarce spre noi și ne spune cu mare greutate, ca o favoare nemeritată, și privind în altă parte: „Mergeți în sala de așteptare. O să vină cineva să vă ia.“ Am trecut pe lângă tot soiul de inși și inse în cojoace de blană și ne-am așezat pe-o banchetă. Lângă noi era ușa unui cabinet stomatologic. „Ia uite, cât așteptăm pot să-mi fac și dinții aici“, îi zic Ioanei. Trece vreun sfert de oră, ne-ncălzim, înjurăm birocrăția și poliția, dar apare până la urmă un ins. „Cine-i persoana cu plicul?“ „Noi!“ spunem împreună, ridicându-ne deodată. „Mergeți dumneavoastră ceva mai jos pe stradă, pe Eforie, treceți de garaj și o să vedeți o intrare. Întrebați acolo de brigada crimă organizată și antidrog.“

Iar un portar, frate geamăn cu primul și cu toți, iar telefoane, iar ironia țărănească în privința „prafurilor“ („cică a găsit un plic cu niște prafuri, niște nenorociri...“), iar așteptare. Se deschid uși, ies gagici în fuste scurte, din cele care populează toate instituțiile, una le strigă celorlalte: „așteptați-mă și pe mine, mânca-v-aș!“, se perindă tipi „populari“, îmbrăcați ca românul de periferie, până când coboară un ins înalt, cu ochi albaștri, în pulover și blugi, cu o brățară de aur la mână (trei sferturi dintre polițiști purtau de altfel astfel de brățări) și semănând atât de izbitor cu Tudorel Urian, încât am avut din prima clipă cu el un fel de familiaritate încrezătoare.

15 ian. Duc mai departe relatarea despre uărbi, dar previous to it să mai scriu că am terminat *Falconer* cu – probabil – un facies nedumerit. Un universitar (în ce domeniu? nimic din „universul lui de idei“ nu ne dă cel mai mic hint; tipul e universitar cam în genul lui Petrini al lui Preda: doar cu apelațiunea controlată) care se droghează de când se știe. Justificări? Câte vrei, toate la fel de neserioase. Cum să nu te droghezi când maică-ta are o stație de benzină? Când

nevastă-ta te acuză că te droghezi? Când taică-tu etc. etc. Într-o discuție amicală cu frati-su (un afurisit de filantrop), îi trage vreo douăj' de vătraie-n cap – un accident – și e băgat la pușcărie. Aici cunoaște tradiționala galerie de „bulangii“ pitorești, acoperiți de tatuaje. Cu unul dintre ei și-o trage până nu mai are fund între fese. Evadează amantul îmbrăcat în țârcovnic, evadează și el – reminiscență din *Contele de Monte-Cristo* – și, ca un făcut, în civilie dă imediat peste un nou bulangiu dispus să-l ajute. Și, pe când omul nostru își umple plămâni cu aerul libertății, brusc și neavizat ne trezim citind caseta tehnică de la final. Greșeli tehnice copilărești – narațiunea îngust legată de punctul de vedere al acestui Farragut se extinde deodată, lăsându-l baltă și urmând alt punct de vedere, al amantului său Jody, care și-o trage cu cardinalul –, croiala cusută cu ață albă, o lipsă de orizont și de perspectivă care te face, și aici, să-ți pui faimoasa întrebare: oare de ce și-a pierdut John Cheever luni sau ani din viață scriind cartea asta? Neavând cine știe ce folos estetic, cui și în ce alt fel poate fi ea utilă? Citind-o, îmi venea mereu în minte o carte a lui Hamsun, nu *Foamea*, în care se descria – minuțios – viața unui tip care... Un tip scufundat într-o minusculă istorie, narată placid. Doar câteva pagini merită citite din *Falconer*, câteva povești evident inserate on purpose în structura originală: scrisorile de la-nceput, mai ales cea către episcop, câteva flash-backuri cu femei (îndeobște), the continuing story a Încornoratu-lui – totuși nu atât de pregnantă cât ar fi făcut-o un scriitor cu adevărat imaginativ în grotesc –, alte câteva reușite punctuale. Dar Cheever nu-l locuiește cu adevărat pe Farragut. Nimic consecvent, nimic coerent, nici măcar incoerența voită a cărții. Dar poate că viitorul cititor al jurnăluțului meu va dori și alte opinii critice. I le citez de pe coperta a patra. E drept, cei care le emit n-au autoritatea mea, nici

nu se-apropie de subtilitatea argumentației mele. Dar, din când în când trebuie să mai vorbească și ageamiii: „*Falconer* e un roman splendid. Dur, elegant, pur. Este, în același timp, esențial dacă vrei cu adevărat să știi ce se întâmplă cu sufletul omenesc în America.“ Asta crede Saul Bellow, iar un anume John Updike reia de unde a rămas primul. Nu doar că perversul, drogatul și fraticidul suflet omenesc american merită atenția noastră; el este și nobil, e chiar noblețea: „*Falconer* te îndeamnă să iei de pe raftul lor prăfuit cuvinte precum «transcendentă» sau «noblețe». Cu iscusință, durere și clarviziune, Cheever ne restituie umanitatea sporită.“ Carnavalul din Veneția, cu variațiuni.

18 ian. Probleme dentare tâmpite, însoțite în ultimii ani de un sentiment de destructurare și de inutilitate. Ți se aduce aminte, iar și iar, că ești împachetat în carne putridă.

N-am mai apucat să duc policier-ul mai departe, și mi-am și pierdut interesul pentru el. Mai ales că, de vreme ce-s viu și vioi, n-a fost probabil nimic nasol. Sigur că televiziunile s-au aruncat și că j' de mii de telefoane, mailuri și cetățeni de pe stradă m-au interpelat. În linii mari deci:

De la buliția mare ne-au trimis la crimă organizată și droguri, unde s-a repetat cercul cu portarul și-a apărut inspectorul în blugi asortați la culoarea ochilor. Și pulover. Ne-a dus la nu știu ce etaj, pe niște culoare și-n niște lifturi ca de spital, cu lume umblând brambura, ca să eșuăm într-un amplu birou mobilat învechit, fără nimic polițienesc în el. Au mai apărut doi inși chiar și mai tereștri decât primul, colegi de-ai lui, unul scund și negricios, în cămașă grenă, altul înalt și dolofan la față, în haine de stradă cu toții și cu un limpede aer de băieți de gașcă, din cei ce-și trag în piept nevestele în reclamele la bere. Unul dintre ei îmi ia o declarație pe care ține să mi-o dicteze cuvânt cu cuvânt. Mă

conformez și aștern pe hârtie ceva în genul proceselor-verbale caragialiene, cu „având în vedere“ și „considerând“. Siderat, constat că băiatul nu știe limbi străine. Trebuie să-i dictez pe litere *Lettre internationale* și „Why not sneeze?“. În timpul migăririi la declarații, sună telefonul. Suntem ca-n filme. Răspunde brunetul în cămașă roșie: „Da. Nu. Ți-am spus: nu! Am deja credite la trei bănci. Nu mai pot, nu mai pot, nu mai pot! Am ajuns la limită! De unde să-ți mai dau? Creditele mă omoară. Îmi nedreptățesc băiatul pentru ce? Ca să-ți faci tu gura frumoasă? ... Nu, nu, nu! Știi ce-nseamnă să mai fac un credit? Înseamnă să-mi dai cu ciocanu-n cap. Mai bine ia un ciocan și dă-mi în cap, că tot aia e. Am tot făcut, de-am ajuns să nu mai avem din ce trăi. De cât ai nevoie ca să-ți faci gura? Cât?! Treizeci de milioane? De la 11 au ajuns treizeci? Nu, nici vorbă, eu alt credit nu mai pot să fac și gata. Gata! Nu mai insista, că degeaba insiști. La revedere!“ Și vine spre noi amărât: „Femeile astea, dom’le... Femeia nu-nțelege, nu gândește. Vrea aia, vrea aia... N-oduce capul să vadă mai departe. Am nevastă frumoasă, dom’le, da’ ... nu pot nici eu să-i fac toate chefurile, că trăiesc din salariu...“ Un circ întreg începe apoi cu sacoșa noastră în care era plicul. Din filme, ne așteptam să apară ceva mănuși de cauciuc, să se ia ceva precauții, că doar putea fi antrax sau Dumnezeu știe... Aiurea, au scos plicul fără nici un fason și l-au cufundat într-o mapă de plastic pentru investigații, inscripționată pe americaneste. „Ați mai avut cazuri din astea?“ întrebă Ioana, care lustruia din când în când canalul fatic. „Am mai avut vreo 3–4. O babă care zicea că i-au pus niște minuni în cutia de scrisori... cazu-ăla din Cișmigiu cu Băsescu... Da’ suntem puțini, ne reorganizăm... Uite,ăștia trei suntem. Și mai e un colonel. Atâția pe tot Bucureștiul. Ce să facem? Noroc că la interceptare stăm bine. Și nu vă uitați că birou-ăsta nu-i cine știe ce. Avem aparatură

americană, de la FBI! Numai cu de-aia lucrăm.“ Doar că nu prea se vedea că lucrează. Se-ntrebau unii pe alții ce să facă, sunau la telefoane unde nu răspundea nimeni, umblau de colo-colo cu mâinile-n buzunare... Pân-la urmă a trebuit să plec la facultate ca să-i anunț că nu pot ține cursul, iar Ioana a rămas să dea și ea o declarație. Când am venit înapoi, cei trei s-au luminat: „Ce bine că ați venit, că am greșit declarația, trebuie s-o scriem din nou. Am uitat să vă trecem profesia și n-am descris bine plicul. Ne-a zis șefu’.“ OK, s-o facem din nou. Am mai frecat menta vreo oră, după care-am plecat în relații cordiale cu băieții, ce ne priveau, cu mâinile-n buzunare, îndepărtându-ne pe coridor. Aveam să fim anunțați în legătură cu mersul anchetei... Poate mâine și mai mâine.

Eram copil și fusesem într-o tabără, în munți. Era ultima zi, și pe geamuri nu se vedeau decât nori întunecați de ploaie. În lumina foarte slabă ne făceam cu toții bagajele, era-n dormitor dezordinea aceea dezolată a despărțirilor. Copiii-au ieșit, pe rând, cu valizele, eu mi-o închideam, în genunchi, pe-a mea, abia se mai zărea în dormitorul pustiu, cu hârtii și gunoaie rămase pe jos... Un autobuz urma să ne ducă la gară. Am coborât și eu în curte, când mi-am adus aminte că trebuia să am două valize... Am urcat din nou, îngrozit că sunt în întârziere, și dormitorul era acum complet gol și sinistru. Numai în dreptul patului meu rafturile erau pline de lucruri: șiruri întregi de cărți, rufe, haine... Când le mai împachetez pe toate? Și în ce? Nu găseam valiza cealaltă. Ce să fac? Am fugit din nou în curte, să le spun să aștepte. Dar autobuzul plecase. Mi-au dat lacrimi de disperare. Ce-aveam să mă fac? N-aveam decât să rămân în dormitor și să caut valiza. Am urcat și-am nimerit pe cu totul alte culoare, cu altfel de dormitoare și paturi. Aici era etajul fetelor, unde n-aveam voie să urcăm niciodată. Femei de serviciu în uniforme de pânză roz se opreau din spălat pe jos și strigau la mine...

Cuprins

2004 / 7

2005 / 97

2006 / 179

2007 / 251

2008 / 321

2009 / 409

2010 / 523